

Ю. А. Буренніков
Ж. П. Дусанюк
С. В. Репінський
В. В. Фабіянов

ДОСЛІДЖЕННЯ ВЕЛИЧИНИ СУМАРНОЇ ПОХИБКИ ОБРОБКИ ПЛОЩИНИ ДЕТАЛІ ТИПУ «КРИШКА РТ.05.002» НА БАГАТОЦІЛЬОВОМУ ВЕРСТАТІ З ЧПК

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проведено аналіз елементарних похибок, що виникають при механічній обробці площини заготовки деталі типу «Кришка РТ.05.002» на багатоцільовому верстаті з числовим програмним керуванням (ЧПК). Визначено їх значення та величину сумарної похибки механічної обробки. Виконане порівняння із величиною заданого допуску розміру.

Ключові слова: елементарні похибки, сумарна похибка, допуск, розмір, фрезерування, площина, верстат, механічна обробка.

Abstract

The analysis of the elementary errors that occur during machining of the workpiece plane details like «Cover RT.05.002» on a multi-purpose machine with numerical control (CNC). Their values and the value of the total machining error are determined. Comparison with the value of the specified size tolerance.

Keywords: elementary errors, total error, tolerance, size, milling, plane, machine, mechanical processing.

Вступ

Забезпечення заданої точності – основна вимога до виконання операцій технологічного процесу механічної обробки. При проектуванні технологічного процесу, що гарантує досягнення цієї точності, необхідно знати і враховувати похибки, що виникають при виконанні операцій механічної обробки. Тому оцінка сумарної похибки механічної обробки при одержанні розмірів деталі на операціях механічної обробки та її порівняння із заданими допусками є відповідальним етапом проектування технологічного процесу.

Мета роботи – установлення елементарних похибок, які є складовими сумарної похибки під час фрезерування площини заготовки деталі типу «Кришка РТ.05.002» на багатоцільовому верстаті з ЧПК та порівняння визначеного значення сумарної похибки із заданим допуском на отримуваний при фрезеруванні розмір.

При виконанні досліджень вирішуються завдання:

- аналіз елементарних похибок, що виникають при фрезеруванні площини заготовки деталі типу «Кришка РТ.05.002» на багатоцільовому верстаті з ЧПК;
- визначення величини елементарних похибок;
- розрахунок сумарної похибки механічної обробки;
- порівняння сумарної похибки механічної обробки розміру, отриманого при фрезеруванні площини, із заданим допуском.

Результати дослідження

Виконується дослідження точності обробки фрезеруванням площини заготовки деталі типу «Кришка РТ.05.002» на координатно-свердлильно-фрезерно-розточувальному верстаті з ЧПК моделі 24К60СФ4.

Згідно [1, 2] для лінійного розміру, що координує розташування оброблюваної площини відносно іншої, яка є вимірною базою, сумарна похибка механічної обробки

$$\varepsilon_{\Sigma} = t \sqrt{(K_1 \varepsilon_y)^2 + (K_2 \varepsilon_n)^2 + (K_3 \varepsilon_{нд})^2 + (K_4 \varepsilon_i)^2 + (K_5 \varepsilon_e)^2 + (K_6 \varepsilon_T)^2} \text{ [мкм]}, \quad (1)$$

де t – коефіцієнт, який залежить від бажаної ймовірності роботи без браку;

$K_1 \dots K_6$ – коефіцієнти, величини яких залежать від закону розподілу відповідних елементарних похибок;

ε_y – похибка, що виникає із-за неточності установаження заготовки у верстатному пристрої;

ε_n – похибка із-за неточності налагодження верстата;

$\varepsilon_{нд}$ – похибка, що спричиняється пружними деформаціями елементів системи верстат-пристрій-інструмент-деталь (ВПД) під дією сили різання;

ε_i – похибка із-за розмірного зносу різального інструмента;

ε_e – похибка викликана геометричною неточністю верстата;

ε_T – похибка, що виникає із-за теплових деформацій системи ВПД.

При обробці деталей на верстатах з ЧПК крім вказаних у формулі (1) похибок є ще додаткові похибки [2], до яких відносяться:

ε_n – похибка позиціонування супорта;

$\varepsilon_{н.р}$ – похибка позиціонування інструментальної головки;

$\varepsilon_{кор}$ – похибка відпрацювання корекції (у випадку роботи з коректорами).

Разом з тим при роботі з коректорами із розрахунку сумарної похибки може бути виключена систематична похибка із-за розмірного зносу інструмента ε_i , так як в програму можна ввести періодичну корекцію положення інструмента. При розрахунку розмірного налагодження верстата можна виключити похибку регулювання ε_p , так як ця похибка враховується похибкою корекції $\varepsilon_{кор}$.

Розглянуто та проаналізовано кожну із складових сумарної похибки, виконано їх розрахунок [3-5]. За результатами виконаної роботи побудована діаграма розподілу елементарних похибок і сумарної похибки, яка виникає при фрезеруванні верхньої площини заготовки деталі типу «Кришка РТ.05.002» в розмір 84_{-0,35} мм (рис. 1).

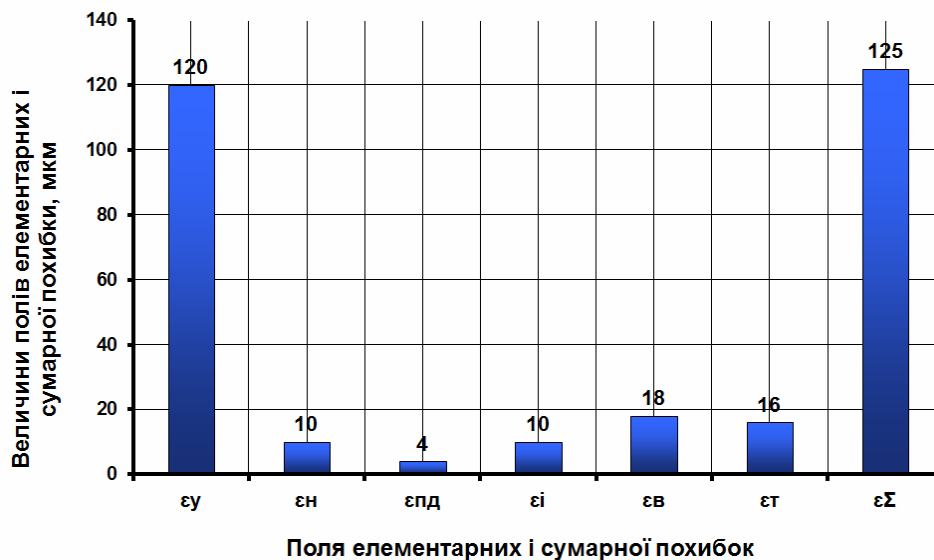

Рис. 1. Діаграма розподілу величин елементарних похибок і сумарної похибки

Висновки

Розглянуто обробку площини заготовки деталі типу «Кришка РТ.05.002» на багатоцільовому верстаті з ЧПК 24К60СФ4. Виявлені елементарні похибки, які є складовими сумарної похибки механічної обробки при фрезеруванні партії заготовок.

Показано, що найбільший вплив на точність обробки має похибка установа. Всі інші складові є значно меншими по величині. Обробка на вибраному верстаті гарантовано забезпечує точність, так як сумарна похибка $\varepsilon_{\Sigma} = 125$ мкм значно менша величини поля допуску виконуваного розміру $T = 350$ мкм.

Методика та результати виконаних досліджень можуть бути використані при проектуванні технологічних процесів механічної обробки в механічних цехах машинобудівних підприємств, а також студентами в навчальному процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Справочник технолога-машиностроителя: в 2 т. Т. 1 / В. Б. Борисов, Е. И. Борисов, В. Н. Васильев [и др.]; под ред. А. Г. Косиловой и Р. К. Мещерякова. – М. : Машиностроение, 1985. – 656 с.

2. Аверченков В. И. Сборник задач и упражнений по технологии машиностроения. Учеб. пособие для машиностроит. вузов по спец. «Технология машиностроения», «Металлорежущие станки и инструменты» / В. И. Аверченков, О. А. Горленко, В. Б. Ильицкий [и др.] ; под общ. ред. О. А. Горленко. – М. : Машиностроение, 1988. – 192 с.

3. Горбацевич А. Ф. Курсовое проектирование по технологии машиностроения : учебное пособие / А. Ф. Горбацевич, В. А. Шкред. – М. : ООО ИД «Альянс», 2007. – 256 с.

4. Справочник технолога-машиностроителя: в 2 т. Т. 2 / Ю. А. Абрамов, В. Н. Андреев, Б. И. Горбунов [и др.]; под ред. А. Г. Косиловой и Р. К. Мещерякова. – М. : Машиностроение, 1985. – 496 с.

5. Дерібо О. В. Основи технології машинобудування. Частина 1 : практикум / О. В. Дерібо, Ж. П. Дусанюк, С. В. Репінський. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 106 с.

6. Дерібо О. В. Порівняльний аналіз точності обробки на верстаті з ручним керуванням і на верстаті з числовим програмним керуванням // О. В. Дерібо, Ж. П. Дусанюк, А. Ф. Кулик // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2016. – № 5. – С. 116–124.

Буренніков Юрій Анатолійович – канд. техн. наук, професор, декан Факультету машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця;

Дусанюк Жанна Павлівна – канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри технологій та автоматизації машинобудування, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця;

Репінський Сергій Володимирович – канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри технологій та автоматизації машинобудування, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: repinskyisv@gmail.com;

Фабіанов Владислав Валентинович – студент групи ІПМ-17м, факультет машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Buriennikov Yurii A. – Cand. Sc. (Eng), Professor, Dean of the Faculty of Mechanical Engineering and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia;

Dusaniuk Zhanna P. – Cand. Sc. (Eng.), Assistant Professor, Assistant Professor of the Department of Technology and Automation of Mechanical Engineer, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia;

Repinskyi Serhii V. – Cand. Sc. (Eng.), Assistant Professor, Assistant Professor of the Department of Technology and Automation of Mechanical Engineer, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: repinskyisv@gmail.com;

Fabiianov Vladyslav V. – Student of the Faculty of Mechanical Engineering and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.